

**EXPEDIENT DE DELIMITACIÓ
D'ENTORN DE PROTECCIÓ**

PORTA I TANCA DE LA FINCA MIRALLES

BARCELONA (BARCELONÈS)

SUMARI

1. Preàmbul i objectius

2. Memòria

2.a. Memòria històrica i arquitectònica

2.b. Bibliografia

3. Règim de protecció

3.a. El monument. Definició i delimitació

3.b. L'entorn de protecció

3.b.1. Delimitació

3.b.2. Justificació

3.b.3. Criteris d'intervenció

3.c. Normativa

3.c.1. Marc legal

3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

4. Annex

4.a. Documentació planimètrica

4.b. Documentació fotogràfica

5. Crèdits

1. Preàmbul i objectius

El monument objecte d'aquest expedient de delimitació d'entorn de protecció és la Porta i tanca de la finca Miralles, situada al Passeig de Manuel Girona, 55-57, al municipi de Barcelona (Barcelonès).

Aquest element està considerat bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

La Porta i tanca de la finca Miralles va ser declarada monument històric-artístic per Decret de 24-07-1969, BOE 20-08-1969 i consten inscrits al Registre Estatal de Béns d'Interès Cultural amb el número R-I-51-3816.

L'interès del monument ve motivat perquè és portador de valors històrics, arquitectònics i artístics que el fan mereixedor de gaudir d'una protecció adient.

La seva singularitat rau en el seu valor arquitectònic, artístic, en el seu disseny innovador i en el seu valor com a fita paisatgística d'interès dins del marc urbà que els dóna suport.

Totes aquestes consideracions fan necessari establir la delimitació d'un entorn d'aquest monument per tal que aquest disposi d'una protecció integral i possibiliti l'equilibri harmònic entre el monument i l'entorn urbà que l'envolta.

La finalitat dels entorns de protecció dels monuments té una doble direcció: d'una banda, si les edificacions o el paisatge de l'entorn donen un suport ambiental harmònic al monument, l'entorn té una funció de preservació; de l'altra, si les edificacions de l'entorn no aporten un especial suport ambiental al monument, l'entorn de protecció té una funció preventiva, atès que és un mecanisme de control de les futures intervencions que puguin fer-se en les zones més pròximes al monument, per tal d'evitar que aquestes puguin afectar negativament als valors o la contemplació del monument.

2. Memòria

2.a. Memòria històrica i arquitectònica

La tanca i la porta d'entrada de Can Miralles, situada al passeig que va fer obrir el comte de Güell per arribar a la porta del Drac de la seva finca de Pedralbes, fou construïda per Gaudí a principis de segle.

Salvada de l'enderroc, la tanca fou restaurada els anys 1977-78, amb el restabliment de la marquesina que protegeix l'accés, que havia desaparegut, i la supressió de la reixa del portal gran, que no era l'originària.

El tractament de la porta com un buit en el mur, que reforça la idea de mur continu, centra l'interès d'aquesta obra menor. L'accés, amb dues portes, la més petita de les quals conserva la reixa de ferro original, és cobert per una teulada de dos vessants, feta amb teules de fibrociment, tensada amb uns elements metàl·lics trenats, i coronada per la prototípica creu de quatre aspes gaudiniana, feta de ferro forjat.

2.b. Bibliografia

Antoni Gaudí (1852-1926). Fundació Caixa de Pensions, 1985.

BASSEGODA NONELL, J. *Gaudí, arquitectura del futur*, Barcelona, "la Caixa", Ed. Salvat, 1984.

BASSEGODA NONELL, J. *El gran Gaudí*, Sabadell, Editorial AUSA, 1989.

Catàleg del patrimoni arquitectònic històric-artístic de la ciutat de Barcelona, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1987.

Adreces d'Internet

<http://www.gaudi2002.bcn.es>

<http://cultura.gencat.es>

<http://beg.gencat.es>

<http://www.coac.es/COAC/centredocumentacio/biblio/bcatabcn.shtml>

3. Règim de protecció

3.a. El monument. Definició i delimitació

La Porta i tanca de la finca Miralles, a Barcelona, es considera bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

Es considera monument:

L'edificació conformada per la Porta i tanca de la finca Miralles ubicada al Passeig Manuel Girona, 55-57 a Barcelona i el seu subsòl.

3.b. L'entorn de protecció

3.b.1. Delimitació

La Llei 9/1993, en el seu article 11.1.b), estableix l'opció de delimitar l'entorn necessari per a la protecció adequada del bé, constituït per l'espai que li dóna suport ambiental. Atesa la conveniència de fer-ne ús per tal de potenciar la protecció integral del monument, es defineix l'àrea delimitada com a entorn de protecció de la Porta i tanca de la finca Miralles, a Barcelona (Barcelonès), tot valorant i tenint en compte els següents conceptes:

- a) Interès social: per tal de permetre la visualització del bé immoble des dels espais accessibles.
- b) Valoració paisatgística: s'ha estudiat i valorat la relació del bé immoble amb el paisatge, la seva silueta i altres components bàsics com les edificacions adjacents o aïllades, xarxa viària, espais lliures, topografia i elements pertorbadors.
- c) Anàlisi de l'ordenació urbanística: s'ha estudiat i valorat la configuració actual, la històrica, les previsions conegudes de desenvolupament futur, la vitalitat i les parcel·lacions, així com la qualificació urbanística.
- d) Documentació històrica gràfica i documental: que ha permès conèixer i valorar la relació del bé immoble amb l'espai que l'envolta a través del temps i conèixer l'evolució de les edificacions de l'entorn.
- e) Anàlisi de l'espacialitat entesa com l'estudi dels àmbits existents i les incidències que poden tenir les noves actuacions previstes pel planejament, així com les possibles actuacions no previstes per ell.
- f) Anàlisi arquitectònica: que ha permès conèixer i estudiar les façanes, els materials, colors, textures, proporcions de buits i obertures, etc. dels edificis de l'entorn.
- g) Anàlisi de la xarxa viària i les infraestructures de transport actuals i previstes, i de les incidències que tenen en el paisatge el seu traçat, materials i textures d'execució i elements de senyalització així com les zones de vianants i les àrees d'aparcaments actuals i futures.
- h) Valoració dels components sentimentals per a la població com són els visuals, itineraris i ambients habituals així com els espais d'especial rellevància o interès; i l'estat de conservació i usos de les edificacions i dels espais públics i privats de l'entorn.

Aquesta llista de conceptes tot i que és llarga, no és exhaustiva, però és un recull d'aquells aspectes que s'han considerat bàsics. Nombrosos factors incideixen i poden incidir i cal tenir-los presents per aconseguir que aquest bé immoble es pugui transmetre en les millors condicions a les generacions futures.

Un cop analitzats i valorats aquests factors en base a la documentació recollida i prèvia visita, observació i valoració del lloc, s'ha fixat l'àrea delimitada com a entorn de protecció.

La delimitació d'entorn té com a finalitat controlar la relació entre la Porta i tanca de la finca Miralles i els espais i edificis que els envolten per tal de mantenir els invariants que caracteritzen el teixit urbà on es troben.

Ordre de prelación: en cas de contradicció preval la referència gràfica a qualsevol altra.

L'entorn de protecció de la Porta i tanca de la finca Miralles consta grafiat en el plànol número 0 del present expedient, té forma irregular i inclou els següents elements urbans:

• Passeig de Manuel Girona :

- Edifici d'habitatges núm. 53 cantonada carrer de Benet Mateu números 23-25. Queda exclosa la resta de parcel·la no edificada.
- Finca núm. 55
- Finca núm. 55B: carrer peatonal
- Finca núm. 55C: mateixa finca que carrer de Benet Mateu 24-32. Només s'inclou l'escala de veïns que dona front al passeig de Manuel Girona i no la resta d'edifici.
- Edifici d'habitatges núm. 76-78-80. Queda exclosa la resta de parcel·la no edificada.
- Finca 84 E

• Carrer de Benet Mateu :

- Finca núm. 23-25: mateix edifici que passeig de Manuel Girona, 53
- Finca núm. 24-32: mateixa finca que passeig de Manuel Girona, 55C. Només s'inclou l'escala de veïns que dona front al passeig de Manuel Girona i no la resta d'edifici.

• I tots els espais públics (carrers, voreres) i privats inclosos dintre del perímetre de l'entorn.

3.b.2. Justificació

La singularitat de la Porta i de la tanca de la finca Miralles, element declarat monument i fins ara sense entorn de protecció específicament delimitat, aconsella la definició d'aquesta figura sobre aquest element com el millor instrument per a garantir la pervivència del seus múltiples valors culturals en les millors condicions possibles.

Aquesta figura legal considera i incorpora, des de la seva pròpia definició, les interaccions del monument amb cada un dels elements urbans del seu entorn, així com la relació d'aquests últims entre ells. És, doncs, una eina de protecció global, valorativa de la realitat, amb la clara intencionalitat de conservar en les millors condicions possibles el llegat patrimonial inherent al monument.

La materialització d'aquestes intencions vol assolir l'equilibri entre la necessitat de crear una àrea de protecció al voltant del monument que garanteixi suficientment el control sobre el seu entorn i la voluntat de no afectar més espais dels estrictament indispensables per a la seva correcta percepció.

El criteri general per a la seva delimitació, d'acord amb aquests principis, és incloure les finques adjacents física i visualment al monument i les que li donen front, a l'altra banda del Passeig de Manuel Girona. El resultat és un perímetre de forma irregular que tot seguit es justifica.

La situació del monument genera dos eixos visuals importants per a la seva contemplació: el Passeig de Manuel Girona i el carrer peatonal situat al nord, sobre l'eix de la Porta. Les visuals des d'aquests eixos expliquen les afectacions sobre els elements urbans que s'inclouen a l'entorn i que són els següents:

- edifici d'habitatges núm. 53 del Passeig de Manuel Girona (números 23-25 del carrer de Benet Mateu). S'inclou l'edifici d'habitatges i no la resta de la seva parcel·la. Les actuacions a la seva volumetria tenen un efecte directe sobre la percepció del conjunt des de la vorera sud del Passeig de Manuel Girona. No passa el mateix en les possibles actuacions sobre la parcel·la, ja que la pròpia alineació i volumetria de l'edifici anul·la les possibles visuals sobre ella.

- extrem sud de la finca núm. 24-32 del carrer de Benet Mateu. La delimitació travessa aquest edifici per la línia divisòria entre escales de veïns, quedant inclosa dintre de l'entorn la numerada com a 55C del Passeig de Manuel Girona i excloses la resta d'escales de veïns de l'immoble. Aquesta inclusió obeeix a la seva proximitat física amb el monument, situat just davant, per la qual cosa qualsevol actuació en la seva volumetria afecta directament a la seva visió.

- carrer peatonal situat sobre l'eix de la Porta de la finca Miralles, que correspon a la parcel·la número 55B del Passeig de Manuel Girona. Aquest espai constitueix l'altra eix visual important del monument i reforça la necessitat d'incloure les finques de Passeig de Manuel Girona núm. 76-78-80 i 84E, que queden situats enfront del monument.

- finca núm. 55 del Passeig de Manuel Girona. Es justifica per la seva proximitat a la Porta, de la qual actua de teló de fons en les visions des de la vorera sud del Passeig en direcció nord-est.

- edifici d'habitatges núm. 76-78-80 del Passeig de Manuel Girona. S'afecta l'edifici d'habitatges i no la resta de la seva parcel·la. Les actuacions a la seva volumetria, i especialment a la seva façana, tenen un efecte directe sobre la percepció del conjunt des del carrer peatonal situat en el número 55B. La col·locació de l'edifici dintre de la seva parcel·la fa que les possibles actuacions sobre la mateixa no incideixin en el monument, la qual cosa justifica la no afectació de la parcel·la.

- finca número 84E del Passeig de Manuel Girona. S'inclou per la importància de la visual del monument des del carrer peatonal situat en el número 55B, així com per tenir una part de la tanca situada sobre la seva vertical.

Per altra banda no es considera necessari la delimitació d'un entorn de protecció més ampli pel fet que aquest element està inclòs en el Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic (PEPPA) i Catàleg del districte 5 (Sarrià-Sant Gervasi) de l'Ajuntament de Barcelona, aprovat i vigent des del mes de maig de l'any 2000, on consta amb el número d'element 135 i nivell de protecció A, el màxim possible. Tanmateix i a un nivell superior, el Pla General Metropolità (PGM), considera l'element amb la clau 5b(p) (sistema viari bàsic). Aquesta concurrència de figures de planejament urbanístic de caire proteccionista es juxtaposen i complementen amb la present delimitació, de manera que queda garantida la conservació de l'element des dels diferents àmbits de competència de les administracions implicades.

El subsòl de l'entorn s'inclou també als efectes previstos per l'article 179 punts 1 i 2 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Urbanisme. És a dir, també per prevenir futures actuacions que poden malmetre tant la visualització del mateix monument com representar un risc per a la seva integritat física i ambiental.

3.b.3. Criteris d'intervenció

D'acord amb el que estableix l'article 35.3 de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció dels béns immobles d'interès nacional no poden alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. En els entorns dels immobles d'interès nacional és prohibit qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.

3.c. Normativa

3.c.1. Marc legal

- **Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.**
DOGC de 11-10-93
- **Sentència del Tribunal Constitucional 17/1991**, de 31 de gener, en recurs d'inconstitucionalitat promogut per la Generalitat de Catalunya contra determinats preceptes de la Llei 16/1985.
BOE de 25-02-91
- **Decret 15/1990**, de 9 de gener, sobre les **Comissions del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.**
DOGC de 31-01-90
- **Decret 267/1991**, de 25 de novembre, **sobre la declaració dels béns d'interès cultural i l'inventari del patrimoni cultural moble de Catalunya.**
DOGC de 20-12-91
- **Decret 102/1994**, de 3 de maig, **sobre la composició i el funcionament del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català.**
DOGC de 11-05-94
- **Decret 138/1994**, de 30 de maig, pel qual s'adeqüen a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els **procediments de la competència del Departament de Cultura.**
DOGC de 01-07-94
- **Llei 30/1992**, de 26 de novembre, **de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú**
BOE de 27-11-92
modificada per la **Llei 4/1999**
BOE de 14-01-1999
- **Decret 276/2005**, de 27 de desembre, sobre les **Comissions Territorials del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.**
DOGC de 30-12-2005

3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

Pel que fa als immobles inclosos dins els entorns de protecció dels béns culturals d'interès nacional, el règim d'autoritzacions està regulat pels següents articles de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català:

Article 33. Planejament urbanístic

.../...

2. En el cas dels conjunts històrics, les zones arqueològiques, les zones paleontològiques, els llocs històrics i les zones d'interès etnològic i **en el cas dels entorns de protecció de qualsevol bé cultural d'interès nacional**, l'ajuntament corresponent ha d'elaborar un instrument urbanístic de protecció o adequar-ne un de vigent. L'aprovació d'aquests instruments de planejament requereix l'informe favorable del Departament de Cultura.

Article 34. Autorització d'obres

1. Qualsevol intervenció que es pretengui realitzar en un monument històric, un jardí històric, una zona arqueològica o una zona paleontològica d'interès nacional ha d'ésser autoritzada pel Departament de Cultura, en el termini que sigui establert per reglament, prèviament a la concessió de la llicència municipal.
2. En el cas de les intervencions en béns culturals d'interès nacional altres que els esmentats en l'apartat 1 i **en tots els entorns de protecció**, l'autorització del Departament de Cultura només és preceptiva mentre no hagin estat aprovats els instruments de planejament a què fa referència l'article 33.2.

.../...

4. La potestat del Departament de Cultura a què fan referència els apartats 1 i 2 s'ha d'exercir en el marc dels criteris bàsics i generals fixats per l'article 35 i dels criteris específics que pot contenir cada declaració, sens perjudici del marge d'apreciació discrecional necessari per a valorar en cada supòsit la compatibilitat de la intervenció projectada amb la preservació dels valors culturals del bé.

.../...

4. Annex

4.a. Documentació planimètrica

Plànol nº 0 : Delimitació de l'entorn de protecció

E: 1/1.000

4.b. Documentació fotogràfica

(Font: Departament de Cultura. Àrea de Planificació i Acció Territorial.)

- 01.- Vista general des del sud-oest
- 02.- Detall secció de la tanca
- 03.- Vista des de parcel·la núm. 55C del Passeig de Manuel Girona
- 04.- Vista des de parcel·la núm. 55C del Passeig de Manuel Girona
- 05.- Porta des del carrer peatonal
- 06.- Porta des del carrer peatonal
- 07.- Detall porta peatonal
- 08.- Detall coberta
- 09.- Tanca i porta
- 10.- Porta des del carrer peatonal
- 11.- Detall tanca
- 12.- Porta des del sud-oest
- 13.- Vista frontal de la porta des del Passeig de Manuel Girona
- 14.- Vista del conjunt des del sud-est
- 15.- Vista des de la vorera nord del Passeig de Manuel Girona

01

Vista general des del sud-oest

02

Detall secció de la tanca

03

Vista des de parcel·la núm. 55C del Passeig de Manuel Girona

04

Vista des de parcel·la núm. 55C del Passeig de Manuel Girona

05

Porta des del carrer peatonal

06

Porta des del carrer peatonal

07

Detall porta peatonal

08

Detall coberta

09

Tanca i porta

10

Porta des del carrer peatonal

Expedient de delimitació d'entorn de protecció de la Porta i tanca de la finca Miralles, a Barcelona

11

Detall tanca

12

Porta des del sud-oest

Expedient de delimitació d'entorn de protecció de la Porta i tanca de la finca Miralles, a Barcelona

13

Vista frontal de la porta des del Passeig de Manuel Girona

14

Vista del conjunt des del sud-est

15

Vista des de la vorera nord del Passeig de Manuel Girona

5. Crèdits

L'expedient de delimitació d'entorn de protecció a favor de la **Porta i tanca de la finca Miralles, a Barcelona** (Barcelonès), ha estat redactat per la Direcció General del Patrimoni Cultural.

Direcció: Elsa Ibar Torras
Servei de Patrimoni Arquitectònic (SPA)

Antoni Navarro i Cossío
Servei de Patrimoni Arquitectònic (SPA)

Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del Patrimoni Arquitectònic (SPA)

Coordinació: Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del Patrimoni Arquitectònic (SPA)

Redacció: Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del Patrimoni Arquitectònic (SPA)

Josep Girabal i Ros, arquitecte (SPA)

M. José Ruiz Ortega (SPA)

Gestió: M. José Ruíz Ortega (SPA)

Planimetria: Ajuntament de Barcelona

Fotografia: Josep Girabal i Ros, arquitecte (SPA)

Barcelona, febrer 2008
/jd